

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2014. gada 5. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Sociālais nodrošinājums — Regula (EK) Nr. 883/2004 — 19. panta 1. punkts un 20. panta 1. un 2. punkts — Regula (EK) Nr. 987/2009 — 11. pants — Dalībvalsts pilsonis, kas ir apdrošināts dzīvesvietas valstī — Smaga un pēkšņa slimība, kas iestājusies brīvdienu laikā citā dalībvalstī — Persona, kura slimības un specializētas medicīniskās aprūpes pieejamības tuvu tās dzīvesvietai dēļ ir spiesta šajā laikposmā uzturēties šajā otrajā dalībvalstī vienpadsmit gadus — Pabalstu natūrā sniegšana šajā otrajā valstī — “Dzīvesvietas” un “uzturēšanās” jēdzieni

Lieta C-255/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court* (Īrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 3. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 13. maijā, tiesvedībā

I

pret

Health Service Executive.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), J. Malenovskis [*J. Malenovský*], A. Prehala [*A. Prechal*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerāladvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 29. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *I* vārdā – *F. Callanan* un *L. McCann, SC*, kā arī – *G. Burke, barrister*, kuru ir pilnvarojusi – *C. Callanan, solicitor*,
- *Health Service Executive* vārdā – *S. Murphy, SC*, kuru ir pilnvarojis *Arthur Cox, solicitors*,
- Īrijas vārdā – *A. Joyce* un *E. Mc Phillips*, pārstāvji, kuriem palīdz *G. Gilmore, barrister*,
- Grieķijas valdības vārdā – *T. Papadopoulou*, pārstāve,

* Tiesvedības valoda – angļu.

— Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman* un *C. Schillemans*, pārstāves,
— Eiropas Komisijas vārdā – *D. Martin* un *J. Tomkin*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 20. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp., un labojums OV L 200, 1. lpp.) 19. panta 1. punktu un 20. panta 1. un 2. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *I*, Īrijas pilsoni, un *Health Service Executive* (Veselības aizsardzības aģentūra, turpmāk tekstā – “*HSE*”) par tās atteikumu viņam vēlreiz piešķirt E 112 veidlapu, lai segtu izdevumus par medicīnisko aprūpi, kura viņam tika sniegta Vācijā.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EEK) Nr. 1408/71

- 3 Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.), ir aizstāta ar Regulu Nr. 883/2004.
- 4 Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 91. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulas (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai [...] Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 284, 1. lpp.), 97. pantu Regula Nr. 883/2004 ir piemērojama, sākot no 2010. gada 1. maija, kas ir datums, no kura ir atcelta Regula Nr. 1408/71.
- 5 Regulas Nr. 1408/1971 1. pantā bija ietvertas šādas definīcijas:
“Šajā regulā:
[..]
h) “dzīvesvieta” nozīmē pastāvīgo dzīvesvietu;
i) “uzturēšanās” nozīmē pagaidu dzīvesvietu;
[..].”
- 6 Šīs regulas 22. panta “Uzturēšanās ārpus kompetentās valsts – Atgriešanās vai pārceļšanās uz dzīvi citā dalībvalstī slimības vai maternitātes laikā – Nepieciešamība doties uz citu dalībvalsti, lai saņemtu pienācīgu ārstēšanu” 1. punktā bija noteikts:

“Darbiniekam vai pašnodarbinātai personai, kas atbilst kompetentās valsts tiesību aktu nosacījumiem par tiesībām uz pabalstiem, attiecīgi ņemot vērā 18. pantu, un:

- a) kura stāvoklī vajadzīgi tūlītēji pabalsti uzturēšanās laikā citā dalībvalstī,

vai

- b) kas ir ieguvis tiesības uz pabalstiem, kuri jāmaksā kompetentajai institūcijai, un kam šī institūcija ir atļāvusi atgriezties tajā dalībvalstī, kur viņš dzīvo, vai pārceļt savu dzīvesvietu uz citu dalībvalsti,

vai

- c) kam kompetentā institūcija ir atļāvusi doties uz citu dalībvalsti, lai saņemtu tur pienācīgu ārstēšanu,

ir tiesības:

- i) uz pabalstiem natūrā, ko kompetentās institūcijas vārdā nodrošina uzturēšanās vai dzīvesvietas institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro, tā, it kā viņš būtu tajā apdrošināts, tomēr kompetentās valsts tiesību akti reglamentē laikposmu, kurā tiek nodrošināti pabalsti;
- ii) uz naudas pabalstiem, ko nodrošina kompetentā institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro. Vienojoties kompetentajai institūcijai un uzturēšanās vai dzīvesvietas institūcijai, pēdējā šē minētā institūcija tomēr var nodrošināt šādus pabalstus pirmās šē minētās institūcijas vārdā saskaņā ar kompetentās valsts tiesību aktiem.”

Regula (EEK) Nr. 574/72

- 7 Padomes 1972. gada 21. marta Regula (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai [..] Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā (OV L 74, 1. lpp.), ir aizstāta ar Regulu Nr. 987/2009, kura saskaņā ar tās 97. pantu ir stājusies spēkā 2010. gada 1. maijā.
- 8 Regulas Nr. 574/72 21. panta “Pabalsti natūrā, ja to saņēmējs uzturas dalībvalstī, kas nav kompetentā valsts – Darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas, uz kuriem neattiecas Īstenošanas regulas 20. pants” 1. punktā bija noteikts:
- “Lai saņemtu materiālus pabalstus saskaņā ar Regulas [Nr. 1408/71] [..] 22. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) daļu, darbinieks vai pašnodarbināta persona iesniedz aprūpes pakalpojumu sniedzējam kompetentās iestādes izdotu dokumentu, kas apliecina viņa tiesības saņemt materiālos pabalstus. Vajadzības gadījumā šajā izziņā, ko pēc darba ņēmēja pieprasījuma izdod kompetentā institūcija, ja iespējams, pirms viņš ir atstājis tās dalībvalsts teritoriju, kurā viņš dzīvo, cita starpā norāda maksimālo laikposmu, kurā drīkst piešķirt pabalstus natūrā saskaņā ar kompetentās valsts tiesību aktiem. Ja persona nav iesniegusi minēto izziņu, institūcija pēc uzturēšanās vietas to saņem tieši no kompetentās institūcijas.”
- 9 Saskaņā ar Regulas Nr. 574/72 2. panta 1. punktu Regulas Nr. 1408/71 80. panta 1. punktā minētā Migrējošo darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma administratīvā komisija ir sagatavojusi tās apliecības paraugu, kas vajadzīga Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) daļas piemērošanai, proti, E 111 veidlapu. Šī veidlapa, sākot no 2004. gada 1. jūnija, ir aizstāta ar Eiropas veselības apdrošināšanas karti.
- 10 Turklāt minētā administratīvā komisija ir sagatavojusi tās apliecības paraugu, kas vajadzīga Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunkta i) daļas piemērošanai, proti, E 112 veidlapu. Šī veidlapa, sākot no 2010. gada 1. maija, ir aizstāta ar S 2 veidlapu.

Regula Nr. 883/2004

11 Regulas Nr. 883/2004 preambulas 3. un 15. apsvērums ir izteikti šādi:

“(3) [Regula Nr. 1408/71] ir vairākas reizes grozīta un atjaunināta, lai ņemtu vērā ne vien pārmaiņas Kopienas līmenī, ieskaitot Tiesas spriedumus, bet arī pārmaiņas tiesību aktos valstu līmenī. Šiem faktoriem ir tādas sekas, ka Kopienas koordinācijas noteikumi ir kļuvuši sarežģīti un gari. Tādējādi šo noteikumu aizstāšanai, tos vienlaicīgi modernizējot un vienkāršojot, ir būtiska nozīme personu brīvas pārvietošanās mērķa sasniegšanā.

[..]

(15) Uz personām, kas pārvietojas Kopienā, jāattiecinā tikai vienas dalībvalsts sociālās nodrošināšanas shēma, lai novērstu valstu piemērojamo tiesību aktu noteikumu pārklāšanos un sarežģījumus, kas var rasties tās rezultātā.”

12 Regulas Nr. 883/2004 1. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā regulā:

[..]

j) “dzīvesvieta” ir vieta, kurā persona pastāvīgi dzīvo;

k) “uzturēšanās” nozīmē pagaidu dzīvesvietu;

[..]

v a) “pabalsti natūrā” ir:i)

III sadaļas 1. nodaļā (slimības pabalsti, maternitātes un līdzvērtīgi paternitātes pabalsti) – pabalsti natūrā, kas paredzēti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, lai nodrošinātu, darītu pieejamus, apmaksātu tieši vai atmaksātu medicīniskās aprūpes izmaksas un ar šo aprūpi saistītos produktus un pakalpojumus, šeit iekļauti ilgtermiņa aprūpes pabalsti natūrā;

[..].”

13 Minētās regulas 11. panta, kas ietilpst tās II sadaļā “Piemērojamo tiesību aktu noteikšana”, 1. un 3. punktā ir noteikts:

“1. Personas, uz kurām attiecas šī regula, ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem. Šos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.

[..]

3. Ievērojot 12. līdz 16. pantu:

a) persona, kas veic darbību nodarbinātas vai pašnodarbinātas personas statusā kādā dalībvalstī, ir pakļauta minētās dalībvalsts tiesību aktiem;

b) ierēdnis ir pakļauts tās dalībvalsts tiesību aktiem, kam pakļauta administrācija, kura viņu nodarbina;

- c) persona, kas saņem bezdarbnieka pabalstus atbilstīgi 65. pantam saskaņā ar dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem, ir pakļauta minētās dalībvalsts tiesību aktiem;
- d) persona, kas pirmo reizi vai no jauna iesaukta dienēt kādas dalībvalsts bruņotajos spēkos vai civildienestā, ir pakļauta minētās dalībvalsts tiesību aktiem;
- e) katra persona, uz ko neattiecas a)–d) apakšpunkts, ir pakļauta dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem, neierobežojot citus šās regulas noteikumus, kas viņai garantē pabalstus, ko nosaka vienas vai vairāku citu dalībvalstu tiesību akti.”

14 Šis pašas regulas 19. un 20. pants ietilpst tās III sadaļā “Īpaši noteikumi par dažādajām pabalstu kategorijām” un ietilpst šīs sadaļas 1. nodaļā, kas attiecas uz slimības, maternitātes un līdzvērtīgiem paternitātes pabalstiem.

15 Regulas Nr. 883/2004 19. panta “Uzturēšanās ārpus kompetentās dalībvalsts” 1. pantā ir noteikts:

“[...] apdrošinātai personai un viņas ģimenes locekļiem, kas uzturas dalībvalstī, kura nav kompetentā dalībvalsts, ir tiesības uz tādiem pabalstiem natūrā, kas viņu uzturēšanās laikā ir vajadzīgi medicīnisku iemeslu dēļ, ņemot vērā pabalstu veidu un paredzamo uzturēšanās ilgumu. Šos pabalstus kompetentās iestādes vārdā nodrošina uzturēšanās vietas iestāde saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, ko tā piemēro, tā, it kā attiecīgās personas būtu apdrošinātas saskaņā ar minētajiem tiesību aktiem.”

16 Minētās regulas 20. panta “Ceļojums ar nolūku saņemt pabalstus natūrā – Atļauja saņemt piemērotu ārstēšanu ārpus dzīvesvietas dalībvalsts” 1. un 2. punkts ir izteikti šādā redakcijā:

“1. Ja šajā regulā nav noteikts citādi, apdrošināta persona, kas veic ceļojumu uz citu dalībvalsti, lai uzturēšanās laikā saņemtu pabalstus natūrā, lūdz kompetentās iestādes atļauju.

2. Apdrošināta persona, kurai kompetentā iestāde ir atļāvusi doties uz citu dalībvalsti ar nolūku saņemt savam stāvoklim atbilstošu ārstēšanu, saņem pabalstus natūrā, kurus kompetentās iestādes uzdevumā nodrošina uzturēšanās vietas iestāde, saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, ko tā piemēro, tā, it kā persona būtu apdrošināta saskaņā ar minētajiem tiesību aktiem. Atļauju piešķir, ja attiecīgā ārstēšana ietilpst pabalstos, ko paredz tiesību akti dalībvalstī, kurā dzīvo attiecīgā persona un kurā viņai nevar nodrošināt šādu ārstēšanu termiņā, kas ir medicīniski pamatots, ņemot vērā viņas tā brīža veselības stāvokli un slimības iespējamo gaitu.”

Regula Nr. 987/2009

17 Saskaņā ar Regulas Nr. 987/2009 preambulas 11. apsvērumu:

“Dalībvalstīm būtu jāsadarbojas, lai noteiktu to personu dzīvesvietu, uz kurām attiecas šī regula un Regula [...] Nr. 883/2004, un domstarpību gadījumā būtu jāņem vērā visi attiecīgie kritēriji, lai atrisinātu problēmu. Var būt ietverti kritēriji, kas minēti atbilstīgā šīs regulas pantā.”

18 Minētās regulas 11. pants “Dzīvesvietas noteikšanas elementi” ir izteikts šādā redakcijā:

“1. Gadījumos, kad divu vai vairāku dalībvalstu iestāžu starpā nav vienošanās par tādas personas, uz kuru attiecas [...] regula [Nr. 883/2004], dzīvesvietas noteikšanu, šīs iestādes kopīgi izveido attiecīgās personas interešu centru, balstoties uz attiecīgu vispārēju tādas pieejamās informācijas izvērtējumu, kas vajadzības gadījumā var ietvert:

- a) uzturēšanās ilgumu un nepārtrauktību attiecīgo dalībvalstu teritorijā;

- b) personas situāciju, tostarp:
- i) jebkuras veiktās darbības būtību un specifiskās īpašības, jo īpaši vietu, kur šādu darbību parasti veic, darbības stabilitāti un jebkura darba līguma ilgumu;
 - ii) ģimenes stāvokli un ģimenes saites;
 - iii) nealgotu darbību veikšanu;
 - iv) studentiem – viņu ienākumu avotu;
 - v) mājokļa situāciju, jo īpaši to, cik tas ir pastāvīgs;
 - vi) dalībvalsti, kurā personu uzskata par dzīvojošu nodokļu piemērošanai.

2. Ja vairāku to kritēriju apsvēršana, kas balstīti uz attiecīgiem 1. punktā izklāstītajiem faktiem, nerada vienošanos attiecīgo iestāžu starpā, tad izšķiroši faktori personas faktiskās dzīvesvietas noteikšanā ir minētās personas nodoms, kā tas redzams no šādiem faktiem un apstākļiem, jo īpaši iemesli, kas lika šai personai pārcelties.”

- 19 Saskaņā ar Administratīvās komisijas sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinācijai 2009. gada 12. jūnija Lēmuma Nr. H1 par pamatu pārejai no Padomes Regulas [..] Nr. 1408/71 un Regulas [..] Nr. 574/72 uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu [..] Nr. 883/2004 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu [..] Nr. 987/2009 un par to, kā piemērot Administratīvās komisijas sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinācijai lēmumus un ieteikumus (OV 2010, C 106, 13. lpp.), 5. punktu:

“Regulas [..] Nr. 1408/71 un Regulas [..] Nr. 574/72 piemērošanai nepieciešamie dokumenti (t.i., E-formas, Eiropas veselības apdrošināšanas kartes un pagaidu aizstājēji sertifikāti), ko pirms Regulas [..] Nr. 883/2004 un Regulas [..] Nr. 987/2009 spēkā stāšanās dienas izdevuši dalībvalstu dienesti, kompetentās iestādes un citas struktūras, joprojām ir derīgi (neraugoties uz to, ka tajos minētās atsaucies skar Regulu [..] Nr. 1408/71 un Regulu [..] Nr. 574/72), un pārējo dalībvalstu iestādēm, dienestiem un citām struktūrām pat pēc minētās dienas tie jāņem vērā, līdz beidzies dokumentu derīguma termiņš vai tie tiek anulēti vai aizstāti ar dokumentiem, kas izdoti vai paziņoti saskaņā ar Regulu [..] Nr. 883/2004 un Regulu [..] Nr. 987/2009.”

- 20 Saskaņā ar minētā lēmuma 6. punktu to piemēro no Regulas Nr. 987/2009 spēkā stāšanās dienas, proti, sākot no 2010. gada 1. maija.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 21 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka *I* ir 56 gadus vecs Īrijas pilsonis, kas ir bijis nodarbināts vienlaikus Īrijā un Apvienotajā Karalistē.
- 22 2002. gada augustā, kad viņa dzīvesvieta bija Īrijā, *I* devās uz Vāciju, lai tur pavadītu brīvdienas ar savu partneri *B. k-dzi.*, kas ir Rumānijas pilsonē. Šo brīvdienu laikā *I* tika uzņemts *Universitätsklinikum Düsseldorf* (Vācija) ātrās palīdzības dienestā, kur viņam tika uzstādīta diagnoze, ka viņš ir cietis no reta abpusēja infarkta smadzeņu stumbrā. No tā laika *I* cieš no smagas visu četru ekstremitāšu paralīzes un kustības funkcijas zuduma.
- 23 Īsu laiku pēc minētās slimības sākuma *I* tika diagnosticēta ģenētiska mutācija, kas nelabvēlīgi ietekmē viņa asins sastāvu. Turklāt pēc tiesvedības pamatlietā uzsākšanas *I* tika atklāts vēzis, kura ārstēšanai viņam tiek sniegta medicīniskā aprūpe.

- 24 Ņemot vērā smago *I* veselības stāvokli, kopš 2002. gada augusta viņam tiek sniegta pastāvīga *Universitätsklinikum Düsseldorf* ārstu speciālistu uzraudzība un aprūpe. *I* ir pilnībā atkarīgs no ratiņkrēsla. Kopš viņa izrakstīšanas no slimnīcas 2003. gadā *I* dzīvo kopā ar *B. k-dzi.*, kura viņu pieskata un aprūpē. Viņi dzīvo īrētā dzīvoklī, kas ir piemērots ratiņkrēsla izmantošanai.
- 25 *I* lūdza Īrijas Sociālās aizsardzības ministrijai piešķirt viņam invaliditātes pabalstu, kurš iesākumā viņam tika atteikts ar tādu pamatojumu, ka viņa pastāvīgā dzīvesvieta nav Īrijā. 2008. gadā viņš uzsāka tiesvedību, kura tika atrisināta ar izlīgumu. Minētā ministrija pārskatīja savu lēmumu un apmierināja *I* lūgumu, un viņš kopš šī datuma saņem šo pabalstu. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šis pabalsts ir uzskatāms par naudas pabalstu un ka saskaņā ar Savienības regulām, kas piemērojamas sociālā nodrošinājuma jomā, Īrijai ir tiesības to piešķirt vienīgi personām, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā valstī.
- 26 *I* saņem arī pieticīgu pensiju no Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes par darbu, ko viņš iepriekš veicis šajā valstī. Viņš nesaņem nekādus Vācijas pabalstus.
- 27 *B. k-dze.*, kas bija nodarbināta Vācijā, piekrita, ka viņa tiek atlaista no darba 2004. gadā, lai pilnu laiku rūpētos par *I*. Viņa saņem Vācijas Federatīvās Republikas bezdarbnieka pabalstu. Turklāt, kā ir norādījusi iesniedzējtiesa, viņa lūdza piešķirt invalīda kopēja pabalstu, kuru Vācijā izmaksā aprūpētās personas veselības apdrošinātājs. Šis lūgums tika noraidīts, pamatojoties uz to, ka *I* pastāvīgā dzīvesvieta ir Īrijā un ka Īrijas sociālā nodrošinājuma sistēmā šāds pabalsts nav paredzēts.
- 28 Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai arī prasītājs ir ļoti pateicīgs Vācijas veselības aprūpes sistēmai, Vācijā viņš ir spiests dzīvot veselības stāvokļa dēļ un tādēļ, ka viņam ir nepieciešams saņemt pastāvīgu medicīnisko aprūpi. Šajā ziņā minētā iesniedzējtiesa konstatē, ka *I* ar Vācijas Federatīvo Republiku vieno vājas saites. Viņam nav bankas konta Vācijā, tāpat viņam nepieder nekāds nekustamais īpašums šajā dalībvalstī, toties viņam ir konts kādā Īrijā reģistrētā bankā un viņš uztur regulārus sakarus ar abiem saviem bērniem, kas ir dzimuši attiecīgi 1991. un 1994. gadā un dzīvo Īrijā. *I* nerunājot vāciski, un viņš netiecoties integrēties Vācijā.
- 29 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir precizēts, ka *I* vēloties atgriezties Īrijā, kas nozīmē, ka ir jāizpilda vairāki nosacījumi, tostarp viņa spēja ceļot, Vācijā sniegtajai veselības aprūpei līdzvērtīgas veselības aprūpes pieejamība un, it īpaši, mājvietas, kas ir piemērota ratiņkrēsla izmantošanai, pieejamība. Ja šie nosacījumi būtu izpildīti, *B. k-dze* viņam brauktu līdzī uz Īriju.
- 30 Kopš saslimšanas *I* varēja ceļot uz citām valstīm tikai retos gadījumos, taču uz īsu laiku un ārstu uzraudzībā. 2004. gada oktobrī viņš devās uz Lisabonu (Portugāle) nolasīt lekciju. Viņš vairākas reizes ir bijis arī Īrijā, pēdējoreiz 2009. gadā. Šie ceļojumi bija apgrūtināši, jo lidostas ir grūti pieejamas ceļotājam šādā invaliditātes stāvoklī. Pamatlietas pušu starpā nav strīda par to, ka *I* būtu gandrīz neiespējami doties uz Īriju, vismaz ar aviosabiedrībām, kas veic regulāros reisus.
- 31 *I* ārstēšanās izdevumi Vācijā sākotnēji tika apmaksāti, pamatojoties uz Īrijas izsniegtu E 111 veidlapu attiecībā uz sociāli apdrošinātu personu, kas uzturas dalībvalstī, kura nav šīs personas dzīvesvietas dalībvalsts, un kuras stāvoklis ir tāds, ka šīs uzturēšanās laikā tai neatliekami ir vajadzīgi pabalsti medicīnisku iemeslu dēļ. Uz šo veidlapu attiecas Regulas Nr. 883/2004 19. pants.
- 32 2003. gada martā *HSE* grozīja *I* statusu, izsniedzot viņam, sākot no minētā datuma, E 112 veidlapu. Kompetentā institūcija tādējādi viņam ir atļāvusi doties uz citu dalībvalsti, lai saņemtu tur viņa veselības stāvoklim pienācīgu ārstēšanu. Šī veidlapa pašlaik ir minēta Regulas Nr. 883/2004 20. pantā, un tā kopš šī datuma ir atjaunota vairāk nekā 20 reizi.
- 33 2011. gada 25. novembrī *HSE* atteica vēlreiz atjaunot *I* izsniegto E 112 veidlapu ar pamatojumu, ka *I* tagad uzturas Vācijas Federatīvajā Republikā. 2011. gada 5. decembrī *I* cēla prasību *High Court*, lūdzot pieņemt izpildrikojumu, kas liktu *HSE* turpināt viņam izsniegt šo veidlapu.

- 34 *HSE* norādīja, ka, ņemot vērā *I* ārkārtīgi īpašo situāciju, tā turpinās segt izmaksas uz *ex gratia* pamata par izmaksām, kas rodas saistībā ar viņam sniegto medicīnisko aprūpi atbilstoši veidlapai E 106 attiecībā uz tiesībām saņemt pabalstus natūrā par veselības apdrošināšanu un maternitāti personām, kas uzturas valstī, kas nav kompetentā valsts.
- 35 Iesniedzējtiesa uzskata, ka pastāv šaubas par to, vai Savienības tiesiskajā regulējumā attiecībā uz ārvalstīs saņemtu medicīnisko aprūpi sociāli apdrošinātais, kuram ir jāpaliek vienā dalībvalstī ārkārtīgi smaga veselības stāvokļa dēļ, varētu šajā valstī “uzturēties” Regulas Nr. 883/2004 19. vai 20. panta izpratnē.
- 36 Minētā tiesa uzskata, ka, lai arī daudzi Regulas Nr. 987/2009 11. pantā minētie kritēriji varētu liecināt par cita risinājuma iespējamību, tomēr, ņemot vērā šī panta mērķus, būtu jāpieņem, ka *I* uzturas Vācijā.
- 37 Šādos apstākļos *High Court* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:
- “Vai vienas dalībvalsts (“pirmā dalībvalsts”) apdrošināts pilsonis, kas ir smagi slimis jau vienpadsmit gadus, smaga medicīniskā stāvokļa dēļ, kas pirmo reizi parādījās, šai personai dzīvojot pirmajā dalībvalstī, bet esot ceļojumā citā dalībvalstī (“otrā dalībvalsts”), ir uzskatāms par tādu, kas “uzturas” otrajā dalībvalstī šajā laikposmā vai nu Regulas [...] Nr. 883/2004 19. panta 1. punkta, vai arī, pakārtoti, 20. panta 1. un 2. punkta mērķiem, situācijā, kad attiecīgā persona viņa smagās slimības un piemērota medicīniskās aprūpes speciālistu tuvuma dēļ faktiski ir spiesta šajā laikposmā fiziski palikt šajā dalībvalstī?”
- 38 Ar 2014. gada 15. maija vēstuli iesniedzējtiesa informēja Tiesu par *I* nāvi, kas iestājās 2014. gada 7. aprīlī. Šajā pašā vēstulē iesniedzējtiesa norāda, ka tā uztur savu prejudiciālo jautājumu, jo atbilde uz to šai tiesai esot nepieciešama saistībā ar tiesvedību valstī. Šādos apstākļos ir jāatbild uz *High Court* uzdoto jautājumu.

Par prejudiciālo jautājumu

- 39 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) un k) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs regulas 19. panta 1. punkta vai 20. panta 1. un 2. punkta piemērošanas vajadzībām, ja Savienības pilsoni, kura dzīvesvieta ir pirmajā dalībvalstī, ceļojuma laikā otrā dalībvalstī ir skārusi pēkšņa un smaga slimība un ja viņš slimības un specializētas medicīniskās aprūpes tuvuma savai dzīvesvietai dēļ ir spiests šajā laikposmā uzturēties šajā dalībvalstī vienpadsmit gadus, šis pilsonis ir jāuzskata par tādu, kas “uzturas” šajā pēdējā dalībvalstī.
- 40 Iesākumā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar Regulu Nr. 1408/71 bija paredzēta kārtība, kādā koordinējamās valstu sociālā nodrošinājuma sistēmas, un tās II sadaļā bija izklāstīti noteikumi, kā nosakāmi piemērojami tiesību akti. Šo tiesību normu mērķis bija ne tikai nepieļaut, ka ieinteresētajām personām piemērojamo tiesību aktu neesamības dēļ šīs personas paliktu bez aizsardzības sociālā nodrošinājuma jomā, bet arī nodrošināt, lai ieinteresētajām personām būtu piemērojama tikai vienas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēma, lai tādējādi izvairītos no piemērojamo valstu tiesību aktu pārklāšanās un sarežģījumiem, kuri no tās varētu rasties (šajā ziņā skat. spriedumu *Wencel*, C-589/10, EU:C:2013:303, 45. un 46. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 41 Tā kā Regulas Nr. 883/2004, kā minēts tās preambulas 3. apsvērumā, mērķis ir modernizēt un vienkāršot noteikumus par valstu sociālā nodrošinājuma tiesību aktu koordinēšanu, tās mērķi ir tie paši, kuri bija Regulai Nr. 1408/71.

- 42 Šajā ziņā atbilstoši kārtībai, kas bija paredzēta ar Regulu Nr. 1408/71, dzīvesvieta tiek uzskatīta par piesaistes faktoru, pēc kura jānosaka piemērojami tiesību akti (šajā ziņā skat. spriedumu *Wencel*, EU:C:2013:303, 48. punkts). Tas pats attiecas uz Regulu Nr. 883/2004.
- 43 Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) punktu “dzīvesvieta” ir vieta, kurā persona pastāvīgi dzīvo. Šim terminam Savienības tiesībās ir autonoma un atsevišķa nozīme (pēc analogijas skat. spriedumu *Swaddling*, C-90/97, EU:C:1999:96, 28. punkts).
- 44 Kā Tiesa jau ir lēmusi saistībā ar Regulu Nr. 1408/71, ja personas tiesisko stāvokli iespējams saistīt ar vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, dalībvalsts, kurā persona dzīvo, nozīmē valsti, kurā tā dzīvo pastāvīgi un kurā ir arī viņas parastais interešu centrs (skat. spriedumus *Hakenberg*, 13/73, EU:C:1973:92, 32. punkts; *Swaddling*, EU:C:1999:96, 29. punkts, un *Wencel*, EU:C:2013:303, 49. punkts).
- 45 Šajā ziņā ir jāuzskata, ka it īpaši jāņem vērā attiecīgās personas ģimenes stāvoklis, iemesli, kuru dēļ tā ir pārvietojusies, uzturēšanās ilgums un nepārtrauktība, apstākļi, attiecīgā gadījumā, ka tai ir pastāvīgs darbs, un tās nodoms, kas izriet no visiem apstākļiem (šajā ziņā skat. spriedumus *Knoch*, C-102/91, EU:C:1992:303, 23. punkts, un *Swaddling*, EU:C:1999:96, 29. punkts).
- 46 Judikatūrā attīstīto apstākļu, kas jāņem vērā, saraksts, nosakot personas dzīvesvietu, pašlaik ir kodificēts Regulas Nr. 987/2009 11. pantā. Kā savu secinājumu 32. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, šis saraksts nav izsmēlošs un tajā nav paredzēta hierarhija dažādu šī panta 1. punktā paredzēto elementu starpā.
- 47 No iepriekš minētā izriet, ka Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas vajadzībām personai vienlaikus nevar būt divas pastāvīgās dzīvesvietas divu dažādu dalībvalstu teritorijā (šajā ziņā skat. spriedumu *Wencel*, EU:C:2013:303, 51. punkts), jo saistībā ar šo regulu apdrošinātās personas dzīvesvieta katrā ziņā atšķiras no tās uzturēšanās vietas.
- 48 Šajā ziņā, tā kā, lai noteiktu sociāli apdrošinātās personas dzīvesvietu, ir jāpamatojas uz visiem elementiem kopumā, tikai fakts vien, ka tā uzturas vienā dalībvalstī, lai arī tas būtu uz ilgu laikposmu un nepārtraukti, obligāti nenozīmē, ka šīs personas dzīvesvieta ir šajā valstī Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) punkta izpratnē.
- 49 Dzīvesvietas ilglaicīgums valstī, kurā tiek prasīts izmaksāt pabalstu, nevar tikt uzskatīts par “dzīvesvietas” jēdziena noteicošo elementu Regulas Nr. 1408/71 izpratnē (šajā ziņā skat. spriedumu *Swaddling*, EU:C:1999:96, 30. punkts).
- 50 Taisnība, ka Regulas Nr. 883/2004 1. panta k) punktā “uzturēšanās” nozīmē “pagaidu” dzīvesvietu. Tomēr, kā ģenerāladvokāts norādījis savu secinājumu 43.–46. punktā, šāda “uzturēšanās” obligāti nenozīmē islaicīgu klātbūtni.
- 51 Pirmkārt, kā izriet no Regulas Nr. 883/2004 1. panta v a) punkta i) apakšpunkta, šīs regulas 19. un 20. pants ir piemērojami “ilgtermiņa aprūpes” pabalstiem natūrā. Līdz ar to persona var tikt uzskatīta par tādu, kas uzturas citā dalībvalstī, pat tad, ja tā saņem pabalstus ilgtermiņā.
- 52 Otrkārt, kaut arī Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta i) apakšpunktā bija noteikts, ka kompetentās valsts tiesību aktos ir reglamentēts laikposms, kurā tiek nodrošināti pabalsti, šī norma vairs nav ietverta ne Regulas Nr. 883/2004 19. panta 1. punktā, ne 20. panta 1. un 2. punktā, ar kuriem būtībā ir aizstāti iepriekš minētā 22. panta 1. punkta a)–i) apakšpunkts.
- 53 Apstākļi vien, ka *I* vienpadsmit gadus uzturējās Vācijā, tātad kā tāds un pats par sevi nav pietiekams, lai uzskatītu, ka viņa dzīvesvieta šos gadus bija šajā dalībvalstī.

- 54 Lai noteiktu *I* parasto interešu centru, iesniedzējtiesai ir jāņem vērā visi atbilstošie kritēriji, tostarp tie, kas ir minēti Regulas Nr. 987/2009 11. panta 1. punktā, kā arī ieinteresētās personas nodoms saskaņā ar šī panta 2. punktu attiecībā uz tās dzīvesvietas faktisko vietu. Šis nodoms ir jānovērtē atbilstoši objektīviem pamatlietas faktiem un apstākļiem, un vienkāršs gribas izteikums par dzīvesvietu noteiktā vietā pats par sevi nav pietiekams, lai piemērotu iepriekšminēto 2. punktu.
- 55 Prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, kaut arī tā ir valsts tiesa, kura galu galā veic faktu vērtējumu, Tiesai, kurai ir lūgts sniegt valsts tiesai lietderīgu atbildi, tomēr ir kompetence sniegt tai no pamatlietas materiāliem, kā arī no Tiesai iesniegtajiem apsvērumiem izrietošas norādes, kuras ļautu iesniedzējtiesai pieņemt nolēmumu (šajā ziņā skat. spriedumus *Brunnhofers*, C-381/99, EU:C:2001:358, 65. punkts, un *Alakor Gabonatermelő és Forgalmazó*, C-191/12, EU:C:2013:315, 31. punkts).
- 56 Starp elementiem, kuri būtu jāņem vērā iesniedzējtiesai, lai piemērotu Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) un k) punktu, tostarp ietilpst fakts, ka, lai arī *I* ilgu laiku uzturējās Vācijā, šī situācija nebija viņa personīgā izvēle, jo saskaņā ar pašu uzdotā jautājuma tekstu viņa izvēli noteica “smagā slimība, no kuras viņš cieta, un priekšrocības, ko sniedz piemērots medicīniskās aprūpes speciālistu tuvums”.
- 57 Šajā lietā iesniedzējtiesai, ņemot vērā pamatlietas apstākļus, ir jāpārbauda, kādas bija *I* spējas ceļot un vai Īrijas teritorijā bija pieejama Vācijā sniegtajai veselības aprūpei līdzvērtīga aprūpe.
- 58 Papildus lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētajiem faktiem ir jānorāda, ka tiesas sēdē, atbildot uz Tiesas uzdotu jautājumu, *I* apgalvoja, ka tam nav nekādas saistības ar Vācijas nodokļu sistēmu un ka viņš ir nodokļu rezidents Īrijā, kaut arī viņš nemaksā nodokļus, jo nesaņem nekādus ienākumus, izņemot Īrijas maksāto invaliditātes pabalstu un pieticīgo pensiju, ko maksā Apvienotā Karaliste.
- 59 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) un k) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs regulas 19. panta 1. punkta vai 20. panta 1. un 2. punkta piemērošanas vajadzībām, ja Savienības pilsoni, kura dzīvesvieta ir pirmajā dalībvalstī, ceļojuma laikā otrā dalībvalstī ir skārusi pēkšņa un smaga slimība un ja viņš slimības un specializētas medicīniskās aprūpes tuvuma savai dzīvesvietai dēļ ir spiests šajā laikposmā uzturēties šajā dalībvalstī vienpadsmit gadus, šis pilsonis ir jāuzskata par tādu, kas “uzturas” šajā otrajā dalībvalstī, tāpēc ka viņa parastais interešu centrs ir pirmajā dalībvalstī. Iesniedzējtiesai, izvērtējot visus atbilstošos faktus un ņemot vērā šī pilsoņa no šiem faktiem izrietošo gribu, ir jānosaka, kur ir viņa parastais interešu centrs. Fakts vien, ka šis pilsonis ir uzturējies otrajā dalībvalstī ilgu laikposmu, kā tāds un pats par sevi nav pietiekams, lai uzskatītu, ka šajā valstī ir viņa dzīvesvieta.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 60 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 1. panta j) un k) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs regulas 19. panta 1. punkta vai 20. panta 1. un 2. punkta piemērošanas vajadzībām, ja Savienības pilsoni, kura dzīvesvieta ir pirmajā dalībvalstī, ceļojuma laikā otrā dalībvalstī ir skārusi pēkšņa un smaga slimība un ja viņš slimības un specializētas medicīniskās aprūpes tuvuma savai dzīvesvietai dēļ ir spiests šajā laikposmā uzturēties šajā dalībvalstī vienpadsmit gadus, šis pilsonis ir jāuzskata par tādu, kas “uzturas” šajā otrajā dalībvalstī, tāpēc ka viņa parastais interešu centrs ir pirmajā dalībvalstī. Iesniedzējtiesai, izvērtējot visus atbilstošos faktus un ņemot vērā šī pilsoņa no šiem

faktiem izrietošo gribu, ir jānosaka, kur ir viņa parastais interešu centrs. Fakts vien, ka šis pilsonis ir uzturējies otrajā dalībvalstī ilgu laikposmu, kā tāds un pats par sevi nav pietiekams, lai uzskatītu, ka šajā valstī ir viņa dzīvesvieta.

[Paraksti]